

7/702

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02-610-
Konu : Yazılı Soru Önergesi

114 OCAK 2008

557

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 15.11.2007 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/702-1410/3594 sayılı yazısı.

Kocaeli Milletvekili Sayın Cevdet SELVİ'nin tarafıma tevcih ettiği, 7/702 esas nolu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'ndan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (5 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

**KOCAELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN CEVDET SELVİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/702)**

Soru :

Bilindiği üzere; Kocaeli'nin Gebze İlçesinin Dilovası beldesinde yaşanan kanser hastalığına bağlı ölüm olaylarının dikkat çekici boyuta ulaşması üzerine TBMM 22. Yasama Döneminde bu konuyu araştırmak üzere (10/254,258) Esas numaralı Meclis Araştırması komisyonu kurulmuştur.

İlgili komisyonun TBMM Başkanlığına 18.10.2006 tarihinde teslim ettiği raporunda; Dilovası'ndaki hava ve çevre kirliliği ile insan sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik sorunları 29 başlık altında toplamış ve kısa, orta ve uzun vadede yerine getirilebilecek çözüm önerilerini somut olarak ortaya koymuş ve sorumlu kurum ve kuruluşları da belirtmiştir.

-Söz konusu raporun verildiği günden bu güne kadar geçen bir yılı aşkın sürede, rapor doğrultusunda Bakanlığınızı ilgilendiren sorunların çözümü için herhangi bir çalışma yapılmıştır/yapılmaktadır? Varsa bunlar nelerdir?

Cevap :

TBMM Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 19.03.2007 tarih ve 9466-29207 sayılı yazıları ekinde Bakanlığımıza intikal eden "Kocaeli'nin Gebze İlçesinin Dilovası Beldesindeki Sanayi Atıklarının Çevre ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi" amacıyla kurulan Komisyon tarafından hazırlanan 10/254, 258 esas numaralı ve 1273 sıra sayılı Meclis Araştırma Komisyon Raporu'nun gerekçe bölümünde; "Dilovası'nın batısında, Gebze girişinde bulunan taş ocaklarının hem Dilovası'nı, hem Tavşanlı Köyünü, hem de Gebze ilçesini gürültüsüyle, tozu dumanyla, kirliliğiyle rahatsız ettiği, açılan büyük çukurlarla arazinin tahrip edildiği ve yakışmayan görüntülerin ortaya çıktığı" hususu ile yine adı geçen raporun 332. sayfasının son paragrafında, "...Bölge için yeni maden arama ruhsatının verilmemesi, işletme süresi biten ocakların ruhsatlarının iptal edilerek kapatılması ve faaliyetin tamamlanmasından sonra arazinin rehabilite edilmesinin gerektiği" hususuna yer verilmiştir.

Raporda belirtilen hususlar doğrultusunda Maden İşleri Genel Müdürlüğü teknik elemanlarınca bölgenin mahallinde tetkiki yapılmış olup, tetkik sonucunda yapılan değerlendirmeler sonucunda;

Meclis Araştırma Komisyonu Raporunda belirtilen ve Gebze Belediyesi yetkililerince Maden İşleri Genel Müdürlüğü heyetine elden verilen koordinatlar dahilinde kalan alanda üretim faaliyetleri sürdürülen ruhsatlar kapsamında kurulu tesislerin, büyük bir kısmının tozla mücadele çerçevesinde kapalı sistem haline getirilmiştir. Asfaltla kaplı ana nakliye yolları dışında kalan ve asfaltla kaplı olmayan yollarda toz oluşmaması için sulama çalışmaları yapılmaktadır. Söz konusu madencilik faaliyetlerinin çevreye zararlı etkilerinin azaltılmasının yerel mercilerce yapılacak denetim ve kontrollerle minimuma indirilebilmesi mümkündür.

Söz konusu ruhsatlar kapsamında Kanunun 7.maddesi gereği alınması zorunlu ÇED, GSM ve mülkiyet izinlerinin alınmış olduğu, alınan bu izinlere uygun faaliyette bulunulup bulunulmadığının izni veren kurumların denetleme yetkisi bulunmaktadır.

Bölgenin görsel kirliliğinin görünmez hale getirilmesi için gerekli çalışmaları büyük ölçüde tamamlanan TEM yolunda, geri kalan kısmın tamamlanabilmesi için yerel makamların destekleri ve ruhsat sahiplerinin katılımları ile gerekli çalışmaların yapılabileceğinin, bölgenin havza madenciliği olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı, mütalaa edilmiştir.

16 milyon tonluk bölge ihtiyacının 10 milyon tonunu karşılayan ve 30 yıldır üretim faaliyetleri sürdürülen sahaların sonlandırılmasının, bölgenin yeni ve daha uzak alanlardan agrega teminini gündeme getireceğinden, bölgenin agrega ihtiyacı temininde sıkıntılara neden olacaktır.

10/254, 258 esas numaralı ve 1273 sıra sayılı Meclis Araştırma Komisyon Raporunun gerekçeler bölümünde belirtilen hususların giderilmesi için ruhsat sahipleri tarafından gerekli önlemlerin alınmış ve alınıyor olduğu tespit edilmiştir.

Heyetin yapmış olduğu tespitler doğrultusunda, 03.10.2007 tarih ve 7855 sayılı Makam Oluru ile 3213 sayılı Maden Kanununun ilk müracaat ve ruhsatlandırma ile ilgili 16. maddesi ve Maden Kanununu Uygulama Yönetmeliğinin "Maden Hakkı, Ruhsat Müracaatları" ana

başlıklı üçüncü bölümünde yer alan 7.-8.-9.-10.-11. ve 12. maddelerine uygun müracaat edilerek talepte bulunulması halinde Komisyon raporunun 332. sayfasının son paragrafındaki yeni arama ruhsatı verilmemesi önerisinin yerine getirilmesinin mevzuat açısından mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, Maden İşleri Genel Müdürlüğünce verilen ruhsatlar kapsamında Kanunun 7. maddesi gereği alınması zorunlu ÇED, GSM ve mülkiyet izinleri alınmadan üretim faaliyetinde bulunulması mümkün olmadığından, Kocaeli ili, Gebze ve Dilovası ilçeleri dahilindeki 1580 hektarlık alanda mevcut ve yeni alınacak arama ruhsatları kapsamında üretim izni veya işletme izni talebinde bulunulması halinde, 10/254, 258 esas numaralı ve 1273 sıra sayılı Meclis Araştırma Komisyon Raporunda belirtilen hususlarla ilgili şikayetlerin daha aza indirilmesi, sorunların daha kısa zamanda çözümlenmesi açısından, Muğla ve Antalya illerindeki uygulamalara benzer uygulama getirilerek, ÇED Olumlu Kararı alan ruhsatlar haricindeki **I. Grup ruhsatlar ile mıcır, kaba inşaat, baraj, gölet, liman, yol gibi yapılarda kullanılan her türlü yapı hammadde üretimine yönelik II. Grup ruhsatlarla ilgili olarak** Maden Kanununun 7. maddesi gereğince alınması gereken izinlere ilişkin Kocaeli Valiliğine yapılan izin müracaatlarının değerlendirilmesinin Valilikçe oluşturulan bir komisyon marifetiyle yürütülmesi, Kocaeli Valiliğinin uygun görüş bildirmesini takiben ya da Valilikten uygun görüş alınmadan söz konusu ruhsatlarla ilgili ÇED raporuna istinaden alınacak ÇED Olumlu Belgesinin alınmasından sonra Maden İşleri Genel Müdürlüğünce arama dönemi üretim izin belgesi veya işletme izni düzenlenmesi gerektiği,

Gebze Belediye Başkanlığı yetkilileri tarafından verilen koordinatlar dahilindeki 1580 hektarlık alanın BİM’de madencilğe kapalı alan haline getirilmeyerek BİM kayıtlarına **“özel alan”** olarak işlenmesi ve ibarenin bu alanla ilgili bilgi dökümlerinde, ihale ilanlarında, ilk müracaat aşamasında görülmesi, bu alanda faaliyette bulunulmasının istenilmesi halinde ise Kanunun 7’nci maddesinde belirtilen izinlere ilave olarak verilecek ruhsatların arkasına Kocaeli Valiliğinden izin alınmasını takiben üretim veya işletme izni düzenleneceğine dair bilgi notu düşülmesi hususlarına” karar verilmiştir.

Bu çerçevede yapılacak işlemler Maden İşleri Genel Müdürlüğü 06.11.2007 tarih ve 206916 sayılı yazısı ile Kocaeli Valiliğine bildirilmiştir.

Bilindiği üzere ülkemizde hurda ithalatı “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Madde ve Atıklara İlişkin Tebliğ” (Dış Ticarete Standardizasyon: 2007/3) çerçevesinde yapılmakta ve ithal izinleri Çevre ve Orman Bakanlığı’na verilmektedir. Anılan tebliğin ikinci madde (d) bendi ile “...metal hurdaların ithalatında, menşei veya ihracatçı ülkede analizi yapan resmi kurum veya uluslararası kabul görmüş bir akreditasyon konseyi tarafından akredite edilmiş uluslararası gözetim şirketi veya laboratuvar tarafından onaylı radyasyon belgesinin aslı ve yeminli tercüman tarafından yapılmış tercümesi...” istenmektedir.

Yine aynı tebliğin altıncı maddesi “...İthal edilecek metal hurdaların dağılmayan katı formda bulunmaları, ithali yasaklanmış tehlikeli madde ve atıklarla karıştırılmamaları ve kontamine olmamaları zorunludur” şeklindedir. Tebliğin sekizinci madde (b) bendi ile “Metal hurdayı ergiterek üretim yapan sanayi kuruluşlarının radyasyon ölçüm sistemine (bu iş için uygun ve kalibre edilmiş sabit ve portatif radyasyon ölçüm cihazları ile radyasyon güvenliği konusunda eğitilmiş personele) sahip olduklarının Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından yerinde yapılacak tespit çerçevesinde belgelenmesi halinde, ilgili işletmelere hurda metal ithalatı için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından süresi 1 (bir) yıl olan Uygunluk Yazısı verilir. Söz konusu Uygunluk Yazısı ile her parti ithalat için düzenlenecek analiz belgesinin gümrük idaresine ibrazı halinde, ekli listede (Ek I/B) yer alan metal hurdaları için Kontrol Belgesi aranmaz. İthal metal hurdasının 6. maddede belirtilen özellikleri taşımaması durumunda, anılan hurda metal ithalatçı firma tarafından menşei ülkeye geri gönderilir. Bu hususlar için Uygunluk Yazısı alınması aşamasında Çevre ve Orman Bakanlığı’na ekli (Ek V) taahhütname alınır. Tebliğ hükümlerine ve taahhütnamelere aykırı hareket edenlerin Uygunluk Yazısı iptal edilir. TAEK gerekli gördüğü zamanlarda firma tesislerinde sistemin işleyişinin denetlemesini yapabilir. Denetim sonuçlarını, Çevre ve Orman Bakanlığına iletir” hükümleri getirilmiştir.

Bu çerçevede “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Madde ve Atıklara İlişkin Tebliğ” (Dış Ticarete Standardizasyon: 2007/3) kapsamında; metal hurdayı ergiterek üretim yapan kuruluşların hurda metal girişi yapılan limanlarında ve metal işleme tesislerinde radyasyon ölçüm sistemlerinin kurulması sağlanmış olup, kuruluşların radyasyon güvenliği açısından denetimlerinin yapılması ve personele radyasyon ve radyasyondan korunma konularında eğitim verilmesi çalışmaları Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülmektedir.

Kocaeli İli, Gebze İlçesi Dilovası Mevkii'nde bulunan Çolakoğlu Metalurji A.Ş., Diler Demir Çelik Sanayi A.Ş. ve Kroman Çelik Sanayii A.Ş. firmaları da bu kapsamda gerekli radyasyon ölçüm sistemini kurmuş ve personeli eğitilmiş olan metal hurdayı ergiterek üretim yapan kuruluşlardır.

TAEK 2004 yılından itibaren ülke genelinde metal hurdayı ergiterek üretim yapan 20 fabrikada bulunan toplam 39 adet panel tipi radyasyon ölçüm cihazının denetimlerini haberli ve habersiz olarak gerçekleştirmekte olup, bu kapsamda yörede bulunan Diler Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş. 11.02.2004, 24.02.2005, 08.09.2005, 30.03.2006 ve 19.03.2007 tarihlerinde, Kroman Çelik Sanayi A.Ş. 11.02.2004, 23.02.2005, 08.09.2005, 07.02.2006, 09.05.2006 ve 15.01.2007 tarihlerinde, Çolakoğlu Metalurji A.Ş. ise 12.02.2004, 23.02.2005, 08.09.2005, 09.02.2006, 31.03.2006 ve 15.01.2007 tarihlerinde radyasyon güvenliği açısından denetime tabi tutulmuştur.

Ayrıca, Ulaştırma Bakanlığı tarafından 18 Şubat 2007 tarihli ve 26438 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kıyı Tesislerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" de yer alan "Kıyı Tesisleri İşletme İzni Başvuru Formu"nun (h) fıkrasında "Hurda demir/çelik veya diğer hurda tahmil/tahliyesi yapılan liman tesislerinde radyasyon ölçüm sisteminin uygunluğuna (bu iş için uygun ve kalibre edilmiş sabit ve portatif radyasyon ölçüm cihazları ile radyasyon güvenliği konusunda eğitilmiş personele) ilişkin Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan alınmış belge" şartı konulmuştur. Böylece, hurda tahmil/tahliyesi yapılan tüm liman tesislerinin radyasyon ölçüm sistemi kurması zorunluluğu getirilmiştir.